

یافتن سازمان بهینه شعبه برای ارائه خدمات بانکی

(مورد بانک کشاورزی)

جناب آقای دکتر سید کاظم صدر، جناب آقای عباس عرب مازار
و جناب آقای سیاوش امیر مکری^۱

بسمه تعالی

مقدمه

بانکها فعالیت خود را از طریق شعب خود که دارای درجه و دوایر متفاوت هستند عرضه می‌کنند. یافتن اندازه مطلوب شعبه یکی از عواملی است که موجب افزایش کارآئی عرضه خدمات بانکها می‌شود. به منظور تعیین سازمان (اندازه) بهینه شعب برای اعطاء تسهیلات، شعب بانک کشاورزی مورد مطالعه قرار گرفته است و از شاخصهای متوسط زمان انجام، هزینه، درآمد و سود هر عقد که برای اعطاء تسهیلات مورد استفاده قرار می‌گیرد و همچنین نسبت مطالبات وصول شده به آنچه می‌یابد وصول گردد و هزینه هر ریال تسهیلات اعطایی در شعب مختلف با سازمان متفاوت، استفاده شده است. برای این منظور روش «تسکونومی» و «تحلیل عوامل» مورد استفاده قرار گرفته است. قبل از بیان روش مطالعه و نتایج بدست آمده، لازم است منظور از «سازماندهی شعب» و «کارآئی» را بیان نمائیم.

سازماندهی شعب

اقدامات شعب در ارتباط با اعطای تسهیلات در «دوایر» مختلف که سازمان و تشکیلات شعب را تشکیل می‌دهند صورت می‌پذیرد. بطور کلی شعب بانک کشاورزی بر اساس حجم عملیات، مقیاس

۱ - به ترتیب دانشیار، استادیار و فارغ التحصیل رشته کارشناسی ارشد دانشکده اقتصاد دانشگاه شهید بهشتی.

فعالیت و تعداد کارمندان هر شعبه به ترتیب نزولی از ممتاز و درجه یک تا درجه چهار رتبه‌بندی شده‌اند که هر یک از ترکیب یک تا شش دایره از دوایر زیر تشکیل شده‌اند:

۱ - دایره اعتبارات و طرحها، ۲ - دایره اعتبارات و طرحها و دفتر و بایگانی، ۳ - دایره دفتر و بایگانی، ۴ - دایره امور مالی، ۵ - دایره حسابداری و بروات وصولی، ۶ - دایره بروات وصولی، ۷ - دایره بروات، ۸ - دایره وصول، ۹ - دایره حوالات

ترکیب درجه شعب با تعداد دوایر، ۱۳ گزینه (اندازه) مختلف سازماندهی را که نمودار (۱) بیانگر آن است که برای شعب بانک بوجود می‌آورد و یافتن ترکیبی از درجه شعبه با تعداد دوایر که کارآیی بیشتر در اعطاء تسهیلات دارند، هدف این مطالعه را تشکیل می‌دهد.

کارآیی

کارآیی بنا به تعریف عبارت است از: «نسبت بازده به منابع مصروفه». بازده عبارت از محصول یک واحد اقتصادی یا سازمان که منجر به ایجاد درآمد برای آن می‌شود. بنابراین درآمد یا سود یک سازمان می‌تواند به عنوان بازده آن برای مدیران و تصمیم‌گیران سازمان مطرح باشد.

منابع مصروفه عبارت است از نیروی کار، سرمایه و سایر منابع مادی که برای تولید مورد استفاده قرار می‌گیرند. بنابراین زمانی را که نیروی کار صرف انجام تولید یا ارائه خدمت می‌کند و یا هزینه‌ای که صرف بکارگیری نیروی کار و سرمایه می‌شود می‌توانند معرف منابع مصروفه باشند.

بنابراین اگر شعبه‌ای با ترکیبی از دوایر را در نظر بگیریم که بطور متوسط در زمانی کوتاه‌تر و هزینه‌ای کمتر درآمد یا سود بیشتری از اعطاء تسهیلات ایجاد نماید این ترکیب سازمانی بعنوان مقیاس «کارآ» انتخاب خواهد شد.

نمودار شماره (۱) گزینه‌های مختلف سازماندهی شعب بانک

درجه شعب	تعداد دوایر
ممتاز	۶
یک	۶
	۵
	۴
دو	۵
	۴
	۳
	۴
سه	۳
	۲
	۱
	۲
چهار	۱

روش مطالعه

برای انجام این مطالعه از ۴۲۶ شعبه بانک کشاورزی در سال ۱۳۶۹، ۲۵ درصد شعب به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی شده انتخاب شدند، اما به دلیل عدم امکان جمع‌آوری و محاسبه آمار مربوط به معیارهای کارایی برای تمام شعب موجود در نمونه، در نهایت حجم نمونه به ۶۷ شعبه تقلیل یافت و آمار مربوط به معیارهای کارایی برای شعب مزبور جمع‌آوری گردید. قبل از معرفی معیارهای کارایی لازم است به ذکر دلایل انتخاب آنها بپردازیم.

معمولاً برای تعیین مقیاس بهینه بنگاههای اقتصادی از معیار حداقل هزینه متوسط استفاده می‌شود. در صورتی که بنگاه یک محصول یا خدمت عرضه کند، این مقیاس به راحتی محاسبه می‌شود، چنانچه بنگاه چند محصول مختلف با نسبتهای متغیر ارائه کند. مقیاس بهینه بنگاه وقتی تعیین می‌شود که کارآئی عرضه محصولات مختلف پیشینه باشد. هر شعبه بانک خدمات متعددی را عرضه می‌کند. ارائه تسهیلات بانکی از طریق عقود گوناگون، جذب پس‌اندازهای اشخاص، انجام خدمات مالی، و انتقال وجوه فعالیت عمده هر شعبه را تشکیل می‌دهد. هزینه و درآمد هر یک از فعالیتهای یاد شده متفاوت بوده و بنابراین مقیاس بهینه شعبه برای انجام این فعالیتهای یکسان نیست. به علاوه، هر بانک ممکن است برخی از شعب خود را به یکی از فعالیتهای یاد شده اختصاص دهد، یا حداقل آن را فعالیت غالب تعیین کند. از سوی دیگر، یک فعالیت خاص برای بانک ممکن است لازمه فعالیت دیگر قرار گیرد. درآمدی که از طرق جذب پس‌انداز یا انجام امور مالی حاصل می‌شود برای اعطاء تسهیلات مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این مواقع، بیشینه کردن سود هر شعبه در طی زمان ممکن است مستلزم تحقق اهداف معین در هر سال باشد. کاستن هزینه اعطاء تسهیلات و زمان بستن قراردادها، بیشینه کردن درصد وصول مطالباتی که موقع آنها فرا رسیده است، حداکثر کردن تجهیز منابع از طریق اشکال مختلف سازماندهی هر شعبه، می‌توانند اهداف مقطعی هر شعبه قرار گیرند. در این صورت یافتن سازمانی برای شعبه که اهداف یاد شده را تامین کند، یعنی شکل کارآمد فعالیتهای مزبور را مشخص کند مقیاس بهینه شعبه را مشخص کرده است.

سازمان هر بانک با اندازه آن کاملاً متفاوت است زیرا در هر اندازه و مقیاس، می‌توان از انواع سازماندهیهای مختلف برای یک بنگاه استفاده کرد. لیکن برای یک شعبه این دو مقوله تقریباً مترادف هستند. در نمودار (۱) ملاحظه شد که اندازه شعبه با درجه ۳ ممکن است ۲ تا ۴ دایره داشته باشد. در شعبه درجه ۴ یاد شده تمام فعالیتهای بانک در یک اداره انجام می‌شود، زیرا حجم آنها محدود است. اما در شعبه درجه ۳، این فعالیتهای بسته به حجم و اندازه آنها در ۲ یا ۳ یا ۴ دایره صورت می‌گیرند. افزایش تعداد دوایر نشان دهنده اندازه فعالیت شعبه و در عین حال سازماندهی آن است، زیرا اینک فعالیت بنگاه میان دوایر مشخص تقسیم می‌شود و هر دایره خدمت خاصی را انجام

می‌دهد در حالی که در شعبه درجه ۴ همه خدمات در همان یک دایره متمرکز است. ملاحظه می‌گردد که تعیین سازمان بهینه هر شعبه اندازه مطلوب آن را نیز تعیین می‌کند. برای یافتن سازمان مزبور در یک مطالعه مقطعی بایستی متغیرهایی که اهداف مقطعی هر شعبه را بنحوی اندازه‌گیری می‌کنند و شکل کارآمد تحقق آن هدف را مشخص می‌سازند شناسائی شود. با توجه به انواع فعالیت‌هایی که شعب بانک کشاورزی انجام می‌دهند باید متغیرهای مزبور انتخاب شوند. از آنجائی که فعالیت اصلی شعب بانک کشاورزی اعطاء تسهیلات به کشاورزان از طریق عقود مختلف می‌باشد، متغیرهای زیر برای یافتن شکل بهینه این خدمت ارائه می‌شود. متغیرهایی که علاوه بر تسهیلات، اندازه بهینه تجهیز منابع و سایر خدمات را اندازه‌گیری می‌کنند در ماخذ شماره ۱ آمده است.

متغیرهای تعیین کارایی شعب

متغیرهای انتخاب شده جهت اندازه‌گیری کارایی هر شعبه عبارتند از:

- ۱ - هزینه متوسط هر عقد سلف
 - ۲ - هزینه متوسط هر عقد فروش اقساطی (اعم از ماشین‌آلات و مواد اولیه)
 - ۳ - هزینه متوسط هر عقد جعاله
 - ۴ - هزینه متوسط هر عقد مشارکت مدنی
 - ۵ - متوسط زمان لازم‌الاجرای هر عقد سلف
 - ۶ - متوسط زمان لازم برابر اجرای هر عقد فروش اقساطی (اعم از ماشین‌آلات و مواد اولیه)
 - ۷ - متوسط زمان لازم برای اجرای هر عقد جعاله
 - ۸ - متوسط زمان لازم برای اجرای هر عقد مشارکت مدنی
 - ۹ - درآمد متوسط هر عقد سلف
 - ۱۰ - درآمد متوسط هر عقد فروش اقساطی (اعم از ماشین‌آلات و مواد اولیه)
 - ۱۱ - درآمد متوسط هر عقد جعاله
 - ۱۲ - سود متوسط هر عقد سلف
 - ۱۳ - سود متوسط هر عقد فروش اقساطی (اعم از ماشین‌آلات و مواد اولیه)
 - ۱۴ - سود متوسط هر عقد جعاله
 - ۱۵ - درصد وصولی مطالبات هر شعبه (ناشی از اعطاء تسهیلات) نسبت به آنچه باید وصول شود.
 - ۱۶ - هزینه هر ریال تسهیلات اعطایی در شعبه
- پس از جمع‌آوری اطلاعات مربوط به شاخص‌های فوق، به منظور بررسی کارایی شعب در اعطاء

تسهیلات از روش تکسونومی عددی که یک روش طبقه‌بندی و درجه‌بندی است و در علوم مختلف کاربرد دارد استفاده کردیم. مزیت روش مزبور در این است که هم می‌تواند معیارهای زمان متوسط، هزینه متوسط، درآمد متوسط و سود متوسط عقود مختلف و نسبت مطالبات وصولی و هزینه هر ریال تسهیلات را به تنهایی و بطور مستقل جهت بررسی کارآیی شعب مورد استفاده قرار دهد و هم مجموعه معیارها را به صورت یک شاخص ترکیب جهت بررسی فوق به کار گیرد. به طور کلی روش تکسونومی قادر است یک مجموعه را که در مطالعه حاضر شعب بانک کشاورزی می‌باشند به زیر مجموعه‌ها همگن تقسیم کرده و سپس با دادن امتیاز بیشتر به شعبی که مقادیر بیشتری از معیارها را کسب نموده‌اند به رتبه‌بندی آنها بپردازد. برای این منظور ابتدا فضای تکسونومی را که ابعادش برابر تعداد معیارهای مشخص شده می‌باشد تعیین کرده و سپس شعبه‌ای را به عنوان شعبه ایده‌آل مشخص می‌نماید و به محاسبه فاصله هر یک از شعب موجود در نمونه‌گیری با شعبه ایده‌آل می‌باشد به گونه‌ای هرچه فاصله شعبه از شعبه ایده‌آل کمتر باشد نشان دهنده کارآیی بیشتر شعبه می‌باشد. در مورد شاخص‌ها باید به یک نکته توجه شود و آن احتمال وجود همبستگی متقابل بین آنها است. به عنوان مثال هرچه متوسط زمان انعقاد یک عقد افزایش یابد بر هزینه متوسط آن افزوده خواهد شد. بنابراین بین این دو شاخص همبستگی متقابل وجود خواهد داشت. همبستگی بین معیارها موجب می‌گردد که چند شاخص یک چیز را اندازه‌گیری نمایند و نتیجه‌گیری را دچار اشکال کنند. به منظور جلوگیری از این مشکل از روش «ایجاد مولفه‌های اصلی» که یکی از روشهای تجزیه و تحلیل داده‌های آماری با واریانس‌های متعدد می‌باشد استفاده نمودیم این روش منجر به کاسته شدن تعداد شاخص‌ها یا کاهش ابعاد فضای تکسونومی در صورت وجود همبستگی بین شاخص‌ها می‌گردد.

مطالعات انجام شده

در زمینه افزایش کارآیی بانکداری اسلامی مطالعات مختلفی انجام گرفته که به طور خلاصه به ذکر آنها می‌پردازیم.

۱ - مقایسه هزینه و درآمد بانک کشاورزی در توزیع اعتبار است.
در مطالعه مزبور با استفاده از آمار سال ۱۳۶۹ به محاسبه قیمت تمام شده عقود مختلف پرداخت شده است. (۲)

۲ - افزایش کارآیی بانکداری اسلامی و انتخاب ترکیب بهینه عقود در عرضه تسهیلات این مطالعه به منظور تخصیص بهینه منابع پولی بین عقود مختلف در عرضه تسهیلات، با استفاده از آمار و اطلاعات سال ۱۳۶۹ صورت پذیرفته و نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که سود هر عقد در عرضه

وجوه در قالب همان عقد موثر می‌باشد و ریسک عقود هیچ تاثیری در عرضه تسهیلات بانکی در قالب هر یک از عقود نداشته است (۴ و ۵).

۳- یافتن سازمان مناسب شعب برای افزایش کارایی اعطاء تسهیلات.

مطالعه مزبور به منظور بررسی رابطه بین تعداد دوایر شعب بانک کشاورزی با زمان هزینه متوسط تسهیلات اعطایی در قالب عقود مختلف (هر یک از معیارها به طور مستقل) صورت گرفته است (۳) نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که نه شعب بزرگ و نه کوچک بلکه شعب متوسط درجه ۲ و ۳ با دو تا چهار دایره کارآمدترین شعب هستند. در مطالعه حاضر، با روش جدیدتر و اطلاعات بیشتر به بررسی هدف یاد شده پرداخته می‌شود.

نتایج

الف: نتایج کارایی شعبه در اعطاء تسهیلات بر اساس هزینه متوسط عقود

در این بررسی با استفاده از معیارهای هزینه متوسط عقود جعاله، مشارکت مدنی، سلف و فروش اقساطی برای شعب موجود در موجود نتایج زیر به دست آمده است.

جدول شماره (۱) بیانگر کارایی شعب با درجات مختلف در اعطاء تسهیلات می‌باشد. اعداد اولین ستون (سمت راست) جدول درجه شعب و سرستون‌ها درصد کارایی شعب را که با استفاده از روش تکسونومی به دست می‌آید نشان می‌دهد. به عنوان مثال عدد ۲۱ در جدول مزبور بیانگر این مطلب است که تعداد ۲۱ شعبه درجه ۳ (موجود در نمونه‌گیری) دارای کارایی بین ۱۰ تا ۲۰ درصد می‌باشند. اعداد آخرین ستون (سمت چپ) جدول نیز درصد کارایی متوسط شعب با درجات مختلف را نشان می‌دهند. این اعداد میانگین حسابی کارایی‌های به دست آمده از روش تکسونومی می‌باشد. همان طور که ملاحظه می‌شود هزینه متوسط عقد در شعب درجه دو و سه کمتر بوده و این شعب با تحمیل هزینه کمتری به بانک و متقاضیان از کارایی بیشتری نسبت به سایر شعب برخوردارند.

جدول شماره (۲) بیانگر کارایی شعب با تعداد دوایر متفاوت در اعطاء تسهیلات می‌باشد. تفاوت این جدول با جدول شماره (۱) در ستون اول (سمت راست) آن است که تعداد دوایر شعب بانک کشاورزی را مشخص می‌نماید. همان طور که از جدول مزبور مشخص است، شعب با تعداد دو تا چهار دایره نسبت به سایر شعب از کارایی بالاتری برخوردار هستند. با تلفیق نتایج این جداول می‌توان نتیجه گرفت که گزینه‌های شعب درجه دو و سه با ترکیب دو الی چهار دایره نسبت به سایر گزینه‌ها با توجه به معیار حداقل هزینه متوسط از کارایی بالاتری برخوردار می‌باشند.

ب) نتایج کارایی شعب در اعطاء تسهیلات بر اساس زمان متوسط عقود

رتبه‌بندی کارایی شعب بر اساس معیارهای متوسط زمان لازم برای انعقاد و اجرای عقود سلف،

جعاله، مشارکت مدنی و فروش اقساطی (اعم از ماشین آلات و مواد اولیه) در جداول شماره (۳) و (۴) نشان داده شده است.

جدول شماره (۳) که رتبه‌بندی کارآیی شعب با درجات مختلف را با توجه به زمان اعطاء تسهیلات نشان می‌دهد، بیانگر این مطلب است که شعب درجه سه و دو به طور متوسط در زمان کوتاه‌تری تسهیلات را به متقاضیان اعطاء می‌نمایند.

جدول (۱)

«جدول مقایسه کارآیی شعب با درجات مختلف بر اساس هزینه عقود (۴ معیار)»

کارآیی متوسط (درصد)	۰-۱۰	۱۰-۲۰	۲۰-۳۰	۳۰-۴۰	۴۰-۵۰	۵۰-۶۰	درصد کارآیی درجه شعب
-	-	-	-	-	-	-	ممتاز
۱۷	۳	۵	۱	-	۱	-	۱
۴۲	۵	۲۷	۸	۲	۲	-	۲
۲۹	۸	۲۱	۸	۲	-	-	۳
۱۶	۴	۲	۱	-	-	-	۴

جدول (۲)

«جدول مقایسه کارآیی شعب با دوایر متفاوت بر اساس هزینه عقود (۴ معیار)»

کارآیی متوسط (درصد)	۰-۱۰	۱۰-۲۰	۲۰-۳۰	۳۰-۴۰	۴۰-۵۰	۵۰-۶۰	درصد کارآیی تعداد دوایر
۱۴	۵	۳	۲	-	-	-	۱
۱۸	۵	۱۴	۶	۲	-	-	۲
۱۶	۳	۱۵	۴	-	-	-	۳
۲۲	۲	۱۹	۶	۲	۲	-	۴
۱۵	۴	۴	-	-	۱	-	۵
۹	۱	۱	-	-	-	-	۶

جدول (۳)

«جدول مقایسه کارایی شعب با درجات مختلف در اعطاء تسهیلات
بر اساس زمان انجام عقود (۴ معیار)»

کارایی متوسط (درصد)	۰-۱۰	۱۰-۲۰	۲۰-۳۰	۳۰-۴۰	۴۰-۵۰	۵۰-۶۰	۶۰-۷۰	۹۰-۱۰۰	درصد کارایی درجه شعب
۳۹	-	۱	۳	۳	۲	۱	-	-	۱
۳۸	۲	۸	۸	۱۱	۷	۵	۲	۱	۲
۵۲	۳	۲	۱۰	۱۰	۴	۷	۲	۱	۳
۳۰	۲	۱	۲	۱	-	-	۲	-	۴

جدول (۴)

«جدول مقایسه کارایی شعب با دواير متفاوت از اعطاء تسهیلات
بر اساس زمان انجام عقود (۴ معیار)»

کارایی متوسط (درصد)	۰-۱۰	۱۰-۲۰	۲۰-۳۰	۳۰-۴۰	۴۰-۵۰	۵۰-۶۰	۶۰-۷۰	۹۰-۱۰۰	درصد کارایی درجه شعب
۳۰	۲	۱	۳	۲	۱	-	۱	-	۱
۴۳	-	۲	۷	۶	۲	۶	۳	۱	۲
۴۱	۲	۵	۵	۴	۴	۳	-	۱	۳
۴۰	۳	۲	۵	۹	۴	۵	۱	-	۴
۳۴	-	۲	۲	۳	۲	-	-	-	۵
۲۸	-	-	۱	۱	-	-	-	-	۶

جدول شماره (۴) نیز کارایی شعب را با تعداد دواير متفاوت بر اساس زمان اعطاء تسهیلات نشان می‌دهد. ملاحظه می‌گردد که با توجه به معیار زمان نیز شعب دو الی چهار دایره‌ای همانند معیار هزینه متوسط نسبت به سایر شعب از کارایی بالاتری برخوردارند. دلیل این امر همبستگی متقابل این دو معیار می‌باشد زیرا با کاهش زمان متوسط ارائه تسهیلات، از هزینه ارائه تسهیلات کاسته شده و بر کارایی شعب افزوده می‌گردد.

چ) نتایج کارایی شعب در اعطاء تسهیلات بر اساس سود متوسط عقود
با استفاده از معیارهای سود متوسط عقود سلف، فروش اقساطی و جعاله به بررسی کارایی شعب

جدول (۵)

«جدول مقایسه کارآیی شعب با درجات مختلف در اعطاء تسهیلات
بر اساس سود متوسط عقود (۳ معیار)»

کارآیی متوسط (درصد)	۰-۱۰	۱۰-۲۰	۲۰-۳۰	۴۰-۵۰	۵۰-۶۰	۶۰-۷۰	درصد کارآیی درجه شعب
-	-	-	-	-	-	-	ممتاز
۲۱	-	۱	۳	-	۱	۱	۱
۳۹	-	۵	۱۸	۵	۳	-	۲
۴۸	-	۲	۸	۹	۳	۲	۳
۱۲	۲	۳	۲	-	-	-	۴

جدول (۶)

«جدول مقایسه کارآیی شعب با دوایر متفاوت در اعطاء تسهیلات
بر اساس سود متوسط عقود (۳ معیار)»

کارآیی متوسط (درصد)	۰-۱۰	۱۰-۲۰	۲۰-۳۰	۴۰-۵۰	۵۰-۶۰	۶۰-۷۰	درصد کارآیی تعداد دوایر
۱۶	۱	۳	۲	-	-	-	۱
۳۵	-	۸	۸	۱	۲	۱	۲
۲۰	۱	۱۲	۶	-	۱	-	۳
۲۲	۱	۸	۵	۲	-	-	۴
۱۸	-	۱	۲	-	-	-	۵
۱۱	-	۱	-	-	-	-	۶

جدول (۷)

«جدول مقایسه کارآیی شعب با درجات مختلف در اعطاء تسهیلات بر اساس هزینه»
یک ریال تسهیلات اعطایی در شعب

کارآیی متوسط (درصد)	۰-۱۰	۱۰-۲۰	۲۰-۳۰	۳۰-۴۰	۴۰-۵۰	۵۰-۶۰	۶۰-۷۰	درصد کارآیی درجه شعب
۲۴	۳	۲	۵	۱	-	۱	-	۱
۳۰	۸	۱۰	۱۲	۶	۳	۳	-	۲
۲۵	۷	۱۳	۶	۷	۳	۲	-	۳
۲۰	۲	۳	۴	۱	-	-	-	۴

جدول (۸)

«جدول مقایسه کارآیی شعب با دواير متفاوت در اعطای تسهیلات بر اساس»
 هزینه یک ریال تسهیلات اعطایی در شعب

کارآیی متوسط (درصد)	۰-۱۰	۱۰-۲۰	۲۰-۳۰	۳۰-۴۰	۴۰-۵۰	۵۰-۶۰	۶۰-۷۰	درصد کارآیی تعداد دواير
۱۵	۱	۱	-	-	-	-	-	۶
۱۸	۳	۳	۲	-	۱	-	-	۵
۳۰	۶	۸	۶	۴	۲	۳	-	۴
۲۴	۳	۸	۷	۵	۱	-	-	۳
۲۸	۴	۶	۸	۵	۲	۲	-	۲
۲۲	۳	۲	۴	۱	-	-	-	۱

جدول (۹)

«جدول مقایسه کارآیی شعب با درجات مختلف در اعطاء تسهیلات (۱۵ معیار)»

کارآیی متوسط (درصد)	۰-۱۰	۱۰-۲۰	۲۰-۳۰	۴۰-۵۰	۵۰-۶۰	۶۰-۷۰	درصد کارآیی درجه شعب
-	-	-	-	-	-	-	ممتاز
۱۳	-	۴	-	-	-	-	-۱
۱۶	۲	۲۶	۳	-	-	-	۲
۳۲	۲	۱۵	۵	-	۱	۱	۳
۱۴	۱	۴	۱	۱	-	-	۴

جدول (۱۰)

«جدول مقایسه کارآیی شعب با دواير متفاوت در اعطاء تسهیلات (۱۵ معیار)»

کارآیی متوسط (درصد)	۰-۱۰	۱۰-۲۰	۲۰-۳۰	۴۰-۵۰	۵۰-۶۰	۶۰-۷۰	درصد کارآیی تعداد دواير
۱۶	۱	۴	۱	-	-	-	۱
۲۶	-	۱۲	۵	۱	۱	۱	۲
۱۹	-	۱۸	۲	-	-	-	۳
۱۷	۳	۱۲	۱	-	-	-	۴
۱۲	-	۳	-	-	-	-	۵
۱۱	-	۱	-	-	-	-	۶

همان طور که ملاحظه می‌گردد کارآئی متوسط این شعب به طور قابل ملاحظه‌ای نسبت به سایر شعب بیشتر است. در مورد شعب با تعداد دواير متفاوت نیز شعب دو دایره‌ای با توجه به معیارهای کارآئی، از کارآئی بالاتری برخوردار است و شعب سه دایره‌ای در رتبه بعدی قرار می‌گیرد. (جدول شماره ۱۰) بنابراین اگر بخواهیم ترکیبی (مقایسه) از درجه و تعداد دواير شعب بانک کشاورزی را که در اعطاء تسهیلات از کارآئی بالاتری برخوردار می‌باشند انتخاب نمایم شعب درجه سه با تعداد دو یا سه دایره در زمانی کوتاهتر و با هزینه‌های کمتر، درآمد بیشتر و در نتیجه سود بیشتری را به طور متوسط نصیب بانک می‌نمایند. علاوه بر این شعب مزبور در وصول مطالبات ایجاد شده برای بانک توفیق داشته‌اند که این نیز بر کارآئی آنها می‌افزاید.

با توجه به نتایج به دست آمده علت کارآئی شعب درجه سه با دو یا سه دایره نسبت به شعب بزرگتر ممکن است به دلیل بالا بودن هزینه تمام شده عقود ناشی از تورم کارمندان، وجود کارمندان با سابقه و بالا بودن سطح حقوق و مزایای آنها و بالا بودن هزینه‌های اداری در شعب بزرگتر باشد. علاوه بر این شعب بزرگ به دلیل قرار گرفتن در مناطق جغرافیایی وسیعتر و پوشش خدمات بانکی این مناطق و پاسخگویی به حجم بیشتر مراجعات از سرعت خدمات بانکی (از جمله اعطاء تسهیلات) کاسته و بر زمان انجام یک عقد در شعب بزرگ خواهد افزود.

منابع

- ۱- امیرمکری، سیاوش. یافتن سازمان بهینه برای شعب بانک کشاورزی در تجهیز منابع و اعطاء تسهیلات، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده اقتصاد، ۱۳۷۲.
- ۲- انصاری، بهرخ، کاظم صدر و عباس عرب مازاد. «هزینه‌یابی عقود در بانکداری بدون ربا، چهارمین سمینار بانکداری اسلامی، موسسه بانکداری ایران، شهریور ۱۳۷۲.
- ۳- انصاری، بهرخ. هزینه‌یابی عقود اسلامی و یافتن سازمان و تشکیلات بهینه برای شعب بانک کشاورزی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. موسسه بانکداری ایران، ۱۳۷۲.
- ۴- صدر، سیدکاظم. «افزایش کارآئی عقود در عرضه وجوه و خدمات بانکی مطالعه مورد بانک کشاورزی»، سومین سمینار بانکداری اسلامی، موسسه بانکداری ایران ۱۳۷۱.
- ۵- صمصامی، حسین، کاظم صدر و عباس عرب مازاد. «الگوی انتخاب ترکیب بهینه وجوه سرمایه‌گذاری در قالب عقود اسلامی»، چهارمین سمینار بانکداری اسلامی. موسسه بانکداری ایران، شهریور ۱۳۷۲.